

Komentarji

Napake pobijajo z napakami!

Charles Edward Russell, bivši član NRA — ta odbor je 1. junija prenehal eksistirati — je zadnji v New Yorku dejal, da je bil v polju.

Prva napaka je, ker Rooseveltova administracija misli, da dvigne cene blagu; druga pa je, ker administracija misli, da v privatni proizvodnji uvede "pošteno konkurenco", ko vendar vsakdo ve, da v sistemu privatne konkurence je vsaka konkurenca.

Prva beseda je tako velika, da se lahko otipuje. Kapitalisti sistem je poln gospodarskih napak, ki so povzročile krizo. Depresija je dokaz teh napak in Rooseveltov sistem ni pred nastopom predsedniške službe odprto ko je to priznal, je ob službi začel odpravljati napake — z novimi napakami.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

Prva napaka je v tem, da Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem. To je lažna napaka, ki je že marsikomu prešla na glavo, da bi bil Roosevelt "poboljšati" kapitalisti sistem.

KOMPAJNIJSKE UNIJE DOBILE KREPKO BRGO

Vladni delavski odbor odločil, da mora kompanija uposliti delavce, katere je odpustila zaradi unijskih aktivnosti

Washington, D. C., 8. avg. — Vladni delavski odbor je včeraj podal odlok, v katerem se je soglasno izrekel proti unijam, ki jih dominirajo kompanije. Odredil je, da mora Tamaqua Underwear Co., Tamaqua, Pa., ponovno uposliti 61 delavcev, katere je odpustila zaradi unijskih aktivnosti in ker niso hoteli postati člani kompanijske unije.

Pri volitvah, ki so se vršile pod nadzorstvom pokrajinskega delavskega odbora pri tej kompaniji dne 20. junija, je večina delavcev glasovala za kompanijsko unijo.

Narodni vladni odbor v odloku žigosa kompanijske uradnike in voditelje kompanijske unije in naglašja, da je dogovor glede kolektivnega pogajanja, ki določa samo zaprto delavnico, čuden stvar v zgodovini odnošajev med delavci in delodajalci.

Vladni odbor je imel v tej zadevi odločiti le, ali je unija pri Tamaqua Underwear Co. kompanijska in v soglasju s točko 7a zakona gospodarske obnove, ki določa, da se ne more od nobenega delavca ali osebe, ki išče delo, zahtevati, da postane član kompanijske unije kot pogoj zaposlitve.

Dne 22. junija sta dr. Auchmuty za kompanijo in Allison L. Hallman, predsednik kompanijske unije, podpisala dogovor, v katerem je med drugim rečeno, da Tamaqua Underwear Co. priznava zahtevo delavcev glede zaprte delavnice. Tri dni pozneje, ko je 61 delavcev, članov unije Amalgamated Clothing Workers of America, prišlo kot običajno na delo, jim je dr. Auchmuty povedal, da ne bodo dobili svojih pozicij, ako se ne pridružijo kompanijski uniji. Ker delavci niso hoteli tega storiti, jih je kompanija odpustila. Odpušeni delavci so potem predložili zahtevo vladnemu delavskemu odboru, ki je včeraj podal omenjeni odlok.

Visoka globa zaradi kršitve injunkcije

Plačati sta jo morala unijska voditelja. Sodišče ustvarilo nevaren precedent

Lynn, Mass. — (FP) — Pred sodnijskimi prepovedi in injunkcijami sodniki delavstvo v tej državi še ni varno. Če se bo uveljavil nevaren precedent v zadevi čevljarke unije, niso varne niti unijske blaginje.

Prizivno sodišče je namreč potrdilo odlok nižjega sodišča, ki je kaznovalo dva voditelja United Shoe & Leather Workers unije na globo in plačanje sodnih stroškov v znesku \$1300 zaradi kršenja injunkcije. Zadeva se vleče že od lanske spomladi, ko je šla Gregory & Reed kompanija na sodišče po injunkcijo, ki je prepovedovala vsakršno "motenje" njenega obrata.

Ker se unija ni zmenila za to injunkcijo in skušala organizirati čevljarke delavce, sta bila J. V. Scrivner in W. B. Magee spoznana krivim "žaljenju sodišča" in kaznovana z globo. Odlok nižje inštanice je potrdilo tudi višje sodišče.

Ta slučaj odpira podjetnikom novo pot, oziroma obnavlja staro v boju proti unijam. Vsak podjetnik v tej državi gre lahko na sodišče kakor hitro zasumi, da se kaka unija pripravlja na organiziranje njegovih delavcev. Z injunkcijo ji lahko zavemo roke direktno s preprečenjem akcije ali pa indirektno s kaznovanjem organizatorjev radi kršitve injunkcije in "žaljenja sodišča."

Avstrija bo sprejela Hitlerjevega poslanika

Vlada kancelarja Schuschnigga objavila nove ukrepe proti nacijem v Avstriji. — Eksekucija mladega nacija na Dunaju in obravnave pred vojaškimi sodišči v drugih avstrijskih mestih

Dunaj, 8. avg. — Avstrijski kabinet je včeraj naznanil, da bo sprejel Franca von Papena kot posebnega poslanika Nemčije. Papen je bil izbran za to pozicijo pred dvanajstimi dnevi, ko je bila nacijska revolta v Avstriji na vrhuncu. Hitler je hotel z imenovanjem Papena ublažiti napeto razpoloženje v Avstriji proti nacijski Nemčiji, ki je nastalo po umoru kancelarja Dollfusa.

Naznanilo, da je avstrijska vlada pripravljena sprejeti Papena, je lakonično. V nekaterih krogih se vzdržuje mnenje, da je morala Nemčija pristati na gotove koncesije, da je Avstrija sprejela Papena.

Avstrijski kabinet je na svoji včerajšnji seji podvzel nadaljne korake, da potlači nacijsko gibanje. Izdal je odredbo, ki dovoljuje firmam odslovitev nacijskih delavcev. Vlada misli, da bo s to odredbo uspešno pobijala aktivnosti Hitlerjevih pristavev v Avstriji.

Ernst Feike, 25 let star nacija, je bil snoči obesen. Eksekucija je bila izvršena tri ure po razglasu obsodbe pred posebnim vojaškim tribunalom. Feike je bil član skupine, ki je vdrla v urad kancelarja Dollfusa in ga umorila. On je bil že sedmi nacija, ki jih je vojaško sodišče obsodilo na smrt. Stirje nacija so bili že eksekutirani, odkar so hajmverovci in redna armada potlačili nacijsko revolto.

Vojaško sodišče v Celoveu je obsodilo na smrt drugega nacija, Karla Kostelnika, vodjo revolte v Wolfsbergu, toda Miklas, predsednik Avstrije, je takoj znižal kaznen na petnajst let zapor. Johann Brunner, Kostelnikov pomagač, je bil pred istim sodiščem obsojen na dvanajst let ječe.

Posebna vojaška sodišča v Gradcu, Lincu in drugih avstrijskih mestih so tudi obsodila večje število nacijskih rebelev v dolgoletni zapor.

Vlada je dalje naznanila, da bo nad sto zdravnikov, o katerih se ve, da so sodelovali v nacijski revolti, izgubilo državno službo.

Anglija ne potrebuje NRA

London. — Da industrialci v Angliji ne potrebujejo kake NRA, so dokaz angleške železnice. Brez vsake akcije za "gospodarsko okrevanje" so dosegle tale rekord:

V zadnjih šestih letih je nad 100,000 železničarjev izgubilo delo. Letošnji profiti znašajo že okrog 50 milijonov dolarjev več

ZASTOJ V STAVKI VOZNIKOV V MINNEAPOLISU

Delodajalci napadajo vladni načrt glede končanja konflikta. Vozniki, ki so vozili tovorne avte brez vojaškega dovoljenja, aretirani

Minneapolis, Minn., 8. avg. — Trgovci, ki so prizadeti v stavki voznikov tovornih avtov, silno napadajo načrt za poravnavo konflikta, ki sta ga jim predložila federalna posredovalca Francis J. Haas in E. H. Dunnigan, in pogajanja so zaradi tega v zastoj.

Delodajalci upajo, da bo federalno sodišče ugodilo njihovi aplikaciji glede izdajanja injunkcije, ki naj bi odpravila obsedeno stanje, katerega je razglasil guvernir Olson. Zaslisanje o aplikaciji je bilo določeno za sredo, a je bilo potem preloženo na četrtek.

Governir Olson je odpotoval v Rochester, Minn., kjer se bo sestel s predsednikom Rooseveltom in z njim konferiral o stavkovni situaciji v Minneapolisu.

Krog 40 voznikov, ki so se pojavili na cestah s svojimi vozili in niso za to imeli dovoljenja od vojaških avtoritet, je bilo včeraj aretiranih, a so bili kmalu izpuščeni iz zaporov. Oblasti so jim potem zagrožile, da bodo pripeljani pred militaristično sodišče, ako bodo skušali spet voziti tovorne avte brez vojaškega dovoljenja.

Delavski odbor "rešil" perečo vprašanje

Washington. — Te dni je zvezni delavski odbor odredil, da mora Tubize-Chatillon korporacija v Hopewellu, Va., sprejeti na delo vse delavce, ki so bili odslovljeni radi pristopa v unijo.

Družba na drugi strani pravi, da ne misli odpreti tovarne, o kateri pravi, da jo je zaprla radi stavke, v resnici pa radi nerentabilnosti vseh zastarelega produkcijskega sistema.

Delavski odbor je tudi odredil tovarniške volitve za delavske zastopnike. Vrniti se imajo pod njegovim vodstvom.

Čikaški učitelji bodo prejeli zaostale plače

Chicago. — Jesse Jones, načelnik vladne korporacije za rekonstrukcijo financ, je v ponedeljek odobril posojilo \$22,500,000 po konferenci z županom Kellyjem in drugimi uradniki, ki se bo rabilo za izplačitev zaostale plače čikaškim učiteljem. Okrog 14,000 učiteljev in učiteljic bo prejelo zaostalo plačo v teku dveh tednov.

kakor so znašali lansko leto, ko so delničarji prejeli 145 milijonov.

Vojne v Evropi ne bo, pravi ameriški diplomat

Vzrok je, ker so vse vlade na šibkih nogah. Možne so civilne vojne

Washington. — (FP) — Zankrat je Evropa varna pred izbruhom vojne, je mnenje nekega višjega ameriškega diplomata, ki se je vrnil v Washington. To vest so v državnem departmentu vzeli z zadovoljstvom na znanje, presenečilo jih je pa diplomatsko poja: nilo.

Razen Rusije in Italije so namreč vse vlade na preveč šibkih nogah: med delavskimi in kmetiskimi masami manjka volje za doprinasanje žrtve "na oltar domovine." Med njimi se bolj in bolj širi mnenje, da je preveč bedasto se nastavljanje kanonom, strojnicam in strupenim plinom. Niti angleška vlada ni sigurna, da bi mogla pognati delavstvo v krvavi ples preko zaliva.

Bolj mogoča kot mednarodna vojna je civilna vojna, pravi ta neimenovani diplomat. Francija, Nemčija, Avstrija in Španija so države, ki niso tako oddaljene od civilne vojne — od krvavega boja med fašizmom in delavstvom.

Butte in okolica živita od reliefa

Nad dve tretjini prebivalstva je odvisno od vladne pomoči

Butte, Mont. — (FP) — Izmed 51,600 prebivalcev v tem mestu in okolici, je na reliefu 37,000 oseb ali nad dve tretjini. Če bi veljala enaka proporcija za vse kraje Združenih držav, bi prejemale vladno podporo nad 80 milijonov prebivalcev — dokler bi to šlo.

Ironija pri vsem tem je, da je bilo v tem okraju producirana ogromna bogastva — za dve milijardi 600 milijonov, večina bakrene rude in železa. To bogastvo je odromalo v druge kraje. Pograbil ga je krožek bogatinov, ki kontrolira Anaconda Copper Mining kompanijo in žive na vzvodu, večinoma v New Yorku.

Dokler je bil zaslužek bolj reden, je tukajšnje delavstvo prejelo le toliko, da se je ohranilo za produciranje novega bogastva. Nič več ko za borno eksistenco. Sedaj ni niti te prilike, ker radi stavke in nakupičene zaloge počivajo vsi rudniki in topilnice že od začetka maja. Več let pred stavko je bil obrat zelo slab, še slabši pa zaslužek.

Rudarji zahtevajo več plače, ker se ob stari mezd niso mogli niti borno preživeti. Družba noče o tem nič slišati, ker ima velike zaloge rude. Ta stavka ji je celo prav prišla. Ob vladni podpori pa rudarji na splošno tudi niso na slabšem kakor so bili prej, piča kakor je. Butte je pač slaba kapitalističnega bankrota, bankrot za delavstvo, ne za gospodarje.

Stavka francoskih kopačev

Lyon, Francija, 8. avg. — Unija kopačev je včeraj razglasila generalno stavko za 48 ur v znak protesta proti uposlevanju arabskih delavcev, kar je izzvalo izgrede. V teh izgredih je bila ena oseba ubita, več drugih pa težko ranjenih.

Dve žrtvi letalske nesreče

Galesburg, Ill., 8. avg. — Eric Hertalet, letalski pilot, se je včeraj ubil, njegov pasażir Dan Terry, upravitelj tukajšnjega letališča, pa je dobil težke poškodbe, ko je letalo tresčilo na tla. Terry je poškodbam podlegel par ur pozneje v bolnišnici.

New York posnema Mussolinija

New York. — V prvih šestih mesecih tega leta je bilo tukaj aretiranih 1663 oseb radi prosjačenja. In kakor v Italiji skušajo oblasti tudi tukaj odpraviti revščino z aretacijo beračev.

ŽELEZNICE PROTI PENZIJSKEMU ZAKONU

Razveljaviti ga bodo skušale na sodišču. Penzijski odbor ima vezane roke

Washington. — Železničarski penzijski zakon, ki je bil sprejet v zadnjem kongresu, je na tehtnici J. J. Fletcher, odvetnik Zveze železniških ravnateljev, je namreč naznanil, da bo zakon kontestiran na sodišču. Kdo bo šel na sodišče, zveza ravnateljev ali kaka družba, še ni gotovo, sigurno je le, da bo imelo končno besedo vrhovno sodišče — diktator ameriškega kapitalizma.

Po zakonu se ima pričeti izplačevanje starostne pokojnine železničarjem 1. februarja 1935. Delavski zastopnik penzijskega odbora Davy sodi, da se bo prvo leto prišlo 50,000 aplikantov za penzije. Pokojnina bo znašala polovico plače prizadetega delavca, ne pa več ko sto dolarjev na mesec. Pričela se bo s 65. letom, odnosno po 30 letih službe ali po resni poškodbi delavca, ako bo nezmožen za delo.

Če sodišče vzdrži zakon, bodo penzionisti naredili prostor za desetstisoče novih delavcev — nekateri pravijo od 50,000 do 100,000 v prvem letu. Ta argument je igral važno vlogo v obliki zbornicah kongresa.

Dokler to vprašanje ne reši sodišče, bo imel tudi penzijski odbor vezane roke. Do prihodnjega februarja ima izvršiti ogromno delo: organizirati vao mašinerijo za poslovanje. Računa se, da bodo letne penzije znašale okrog sto milijonov.

Sodi se, da bodo železničarski magnati na sodišču kakor hitro jih bo odbor vprašal za prispevke in za financiranje poslovne strani penzijskega sistema. Fletcher je rekel, da železnice ne bodo skušale zavlačevati sodnega procesa, ker je v interesu vseh prizadetih strank, da je to vprašanje čim prej rešeno.

Na podlagi sedanjih medznih izplačil, bodo letni prispevki železnice znašali okrog 65 milijonov in polovico toliko bodo prispevali delavci — železnice Atiri odstotke od medznih izplačil, delavci pa dva odstotka.

Privatni penzijski sistemi stanje zdaj železnice okrog 34 milijonov na leto. Ti sistemi pa skoraj gotovo odpadejo. Pennsylvanska železnica, ki je delavcem sporočila, da bo z avgustom pričela pobirati njihove prispevke, je naznanila, da do prihodnjega februarja ne namerava ukiniti privatnega zavarovanja. New York Central je na drugi strani pa suspendirala vsako izplačevanje pokojnine, dokler ne doseže nekakšnega sporazuma z vladnim odborom.

Bitke med Arabci in židi se nadaljujejo

Constantine, Alžirija, 8. avg. — Ljute bitke med Arabci in židi so se razširile sedaj tudi na okolico in to je ustvarilo bojazen, da je v bitkah padlo veliko več oseb kot se uradno priznava. Francoske militaristične avtoritete pravijo, da imajo situacijo pod kontrolo, toda svoje sile so vseno pojačile, ker se bo je novih spopadov danes, ko se bo vršil pogreb 27 oseb, ki so bile ubite v izgredih.

Pet ranjenih v delavskih nemirih

Pekin, Ill., 8. avg. — Pet oseb je bilo včeraj ranjenih v spopadu med stavkokazi in piketi, ko so prvi skušali prodrati vrste stavkovne straže, ki je obkolila podjetje American Distillery, Co.

Stavkokazi so se mobilizirali na dvorišču sodišča okraja Tazewell za pohod pred podjetje omenjene družbe. Ko je bil dan signal, so se zagnali v vrste piketov, a ti, ker so bili na naval pripravljeni, so jih odbili.

Ko so postale posledice velike suše zelo občutne, so vladni organi podvzeli korake, da se izstradana živinčeta brž pokolje in pripravi za živež stradajočim in brezposelnim delavcem v mestih.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNaročnina: za Zdravstveno dravico (taven Chi-
cago) in Kanado \$5.00 na leto, \$3.00 na pol-
leto, \$1.50 na štiri leta, za Chicago in Cincin-
ti \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; za ino-
strane \$2.00.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$5.00 per year,
Chicago and Cincin \$1.50 per year, foreign
countries \$2.00 per year.Cena oglasov po dogovoru. — Izkopisni se ne
vratajo.Advertising rates on agreement. — Manu-
script will not be returned.Naslov za vse, kar ima etik & listina:
PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v klopju, na primer (July 31,
1934), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
naročnina. Pomnila jo pravilno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Obiski razstave

Chicago. — Čikaško razstavo
in urad SNPJ so obiskali: John
Zaverl st., John Zaverl ml., John
Zaverl in John Skubitz, Ely,
Minn.

Nova grobova

Cleveland. — Tukaj je umrl
Fr. Savrič, star 48 let in doma
iz Krške vasi, fara Cerklje. V
Ameriki je bil 22 let. Tu zapuščal
ženo, enega sina in dva brata, v
starem kraju pa dve sestri. —
Umrl je tudi Robert Menich, do-
ma iz vasi Rujačec, Hrvatska.
Tukaj zapuščal soprogo, sina in
hčer, v Pennsylvaniji pa strica.

Nesreča rojakinje

Cleveland. — Anna Stanonik
je dobila poškodbe v boku, ko se
je nahajala na farmah. Sedaj
se nahaja v mestni bolnišnici.Francija ima nov obramb-
ni načrtZgradila bo velikanski stolp, da
zavaruje svoje meje proti so-
vražnikuNew York. — (FP) — Stolp
iz železa in cementa in visok
6600 čevljev, petkrat tako visok
ko Empire State Building v New
Yorku.Ta projekt imajo v načrtu
francoski inženirji, da se še bolj
utrdi stena jeklenih trdnjav, ki
obdaja meje Francije.O tem stolpu ima obširno po-
ročilo "Le Genie Civil", vodilni
inženirski magazin, in je ustva-
rilo senzacijo v ameriških inžen-
irskih krogih. Henry Lossier,
inženir, in Faure-Dujarric, ar-
hitekt, ki sta izdelala načrt, se
splošno smatra za izvedena v
njunih strokah. Njuna zveza s
projektom je zaradi tega velikega
pomena, pravijo ameriški inžen-
irji in arhitekti. "Le Genie
Civil" poroča, da projekt prou-
čujejo kompetentne avtoritete.Stolp bo imel tri platforme in
vsaka bo merila okrog 1500 v
premeru. Prva platforma bo
zgrajena v višini 2000 čevljev,
druga v višini 4300 čevljev in
tretja v višini 5900 čevljev. Vsa-
ka bo zaščiten z jekleno streho
in varna pred bombami. Velikan-
ska dvigala bodo vozila od vznož-
ja do vrha stolpa.Na platforme bodo lahko po-
stavili topove in bojna letala ter
najmodernejšo militarično opre-
mo. Visočina stolpa bo omogo-
čila razgled daleč naokoli in
razni detektorji ter drugi inštru-
menti bodo naznanili posadki o
bližajočih se sovražnih letalih.
Posadka bo na ta način dobro
pripravljena na uničenje sovraž-
nih letal predno se bi slednja
približala mestu."Artiljerija, ki se mora pre-
mikati po zemlji, ni uspešna o-
bramba proti bombnim letalom",
piše "Le Genie Civil". "Zasledo-
vanje sovražnih letal je zvezano
z zamudami, ker se obrambna
letala ne morejo hitro dvigniti s
tal. Vse drugače pa je, če letala
zdravijo z visoke platforme, ka-
kršno določa projekt, ker v tem
slučaju bodo sovražniku takoj za
petami."Francoski inženirji menijo, da
tudi močno bombardiranje ne
bi zrušilo ogromnega železnega
stolpa, ki ga imajo v načrtu.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis. — Sredi me-
sta, na Wisconsin ave., se na-
haja mestno opredelje obsega-
joči park, imenovan po 32. diviziji
ameriške armade iz let svetovne
vojne, Red Arrow park. Ta pro-
stor so si izbrali naši komunisti
za svoje javne shode; tukaj ališ
ljudstvo njihovih govore —
proti "izdajalcem delavstva",
socialistom. "Razredni boj" teh
političnih otrok se zreali v njih
šuntajočih govorih in velikih
frazah brez vsakega temeljnega
udeleževanja.Generalni štrajk v San Fran-
ciscu pa je nudil ameriški reak-
ciji lepo pretvezo za napadanje
in hujškanje proti vsem radikal-
nim silam države. Te prilike se
je poslužil tukajšnji Hearstov
dnevnik Wisconsin News. V dol-
gem članku je list apeliral na
veterane svetovne vojne, člane
Ameriške legije in vse druge
patriotične organizacije, da pre-
prečijo "zloračljenje" Red Ar-
row parka od strani "rdečih
elementov" v svoje propagandis-
tične svrhe.Toda "izdajalci delavstva",
milwaški socialisti, so v svojem
časopisu Milwaukee Leaderju na-
stopili proti temu strupenemu
šuntanju in zavrnili reakcije; ki
hoče vsekakor, da pride v par-
ku do hudih nemirov — za ob-
rambo naše dične demokracije.
Socialistični dnevnik ostro obso-
ja strupeno šuntanje od strani
reakcije in opozarja na ameriški
ustavo, ki še vedno jamči ljud-
stvu svobodo govora in mislje-
nja. Če bi naš delavski časopis
ne nastopil tako odprto, bi bili
lepi dnevi komunističnih pusto-
lovčin kmalu končani.Župan Hoan in drugi sociali-
stični mestni uradniki se borijo
že več ko deset let za zgraditev
čistilnih naprav za mestno vodo.
Vsi deli gospodarske krize je bilo
nemogoče izvesti ta dalekosežni
načrt, toda odkar je zvezna vla-
da začela dovoljevati za razne
mestne uprave velike vsote, se je
nudila prilika za uresničenje te
ideje.Mestni svet, pod vodstvom so-
cialistov, je končno odobril gra-
denjto teh naprav; nestrankarji
so bili vsled ljudskega mnenja
primorani odstopiti od svojega
nasprotnega stališča. Vlada je
dovolila 30% od celotne vsote,
ki znaša okrog 4 milijone dolar-
jev, kot darilo, ostalo vsoto pa
bo financirala potom posebnih
bondov, katere bo kupila od me-
sta na dvajsetletne plačilne ob-
roke. Te bonde bo mesto odpla-
čevalo od čistega dobička, kate-
rega prinašajo mestne vodne na-
prave, kar pomeni, da davkopla-
čevalci, oziroma ljudstvo, ne bo
trpelo valed tega dolga. Toda
naša velika gospoda se s tem
načrtom ne strinja. Zakaj naj bi
ljudstvo pilo čisto vodo? Oni sa-
mi si lahko kupijo vsak dan stu-
denčnico za svojo rabo, ljudstvo
pa naj pije nečisto vodo iz jeze-
ra, kot jo je že desetletja.Sedaj so začeli potem nekega
židovskega advokata širiti po
mestu posebne pole z zahtevo za
ljudski referendum o tej zadevi.
Propagatorji, ki ne izdajo svojih
imen, trdijo v peticiji, da se le
mali del vode uporabi za uživa-
nje, ogromno množino pa za in-
dustrijske svrhe, ter da so ti
stroški nepotrebnosti.Dejstvo pa je, da je pitna vo-
da postala zelo slaba, ker se je
mesto razširilo daleč preko pro-
stora, odkoder se dobiva vodo iz
jezera. Iz zdravstvenih razlo-
gov mora mesto mešati v vodo
klorin, ki ima zelo neprijeten o-
kus, toda voda je vialle temu po-
la nečistih tvarin. Čistilne na-
prave bodo nudile ljudstvu, ki
si ne more kupiti vsak dan čiste
studenčnice, zdravo, snažno vo-
do, kar pomeni obenem omejitev
številnih bolezni posebno v vro-
čih mesecih, kar pa naše pluto-
krate seveda ne briga. Obenem
pa bo zaposlenih pri teh delih
direktno in indirektno krog 1500
oseb in to za dve leti; vsi po-
trebni stroji morajo biti kuplje-
ni v domačih tovarnah.Peticijo za referendum širijo
sedaj po mestu in skušajo dobiti
dovolj podpisov petom raznih
laži in obrekovanj. Višji davki,
to jim nudi glavno oporo, dasi
ne bodo davki niti za cent višji
radi teh naprav.Opozarjamo torej naše rojake,
naj ne poslušajo raznih laži innaj odklonijo vsak podpis na do-
tičnih cirkularjih, ki jim bodo
predloženi. Pomembno pri tem
je tudi, da je mesto potrošilo že
okrog 150,000 dolarjev za dose-
danje dela pri gradnji temeljev
za te velike naprave.V nedeljo, dne 25. avgusta, se
bo vršil v znanem De Werth par-
ku na Fond du Lac road piknik
malega, toda vrlo naprednega
društva Vijolica. Ta mala skupi-
na naprednih rojakov in roja-
kinj zasluži, da posetimo njih
prireditve vsi, ki ljubimo napre-
dek in vzajemnost v naši nase-
lini. Za goste bodo na razpolago
avtomobili na 30. in Fond du Lac
ave. ob 1.30 in 2.30 popoldne.
Fr. Novak, 16.Potreba po preuredbi
Bellingham, Wash. — Lokalnih
novic ni posebnih. Vse gre tako
kot drugod: Če bi človek vedel
zanaprej, bi si drugače uredil
svoje stvari.Te dni je bil tukaj zastopnik
NRA, ki nam je raztolmačil po-
men iste z ozirom na organizi-
ranje. Naša rudarska organiza-
cija UMW of A bolj spi ko živi.
NRA pa tolmači povsem druga-
če kot so pravila v UMW of A.
Glavno vprašanje je: Priznanje!
Mož, mr. Olson, nam pa je raz-
tolmačil, da kompaniji ni treba
priznati UMW of A, samo odbor
večine mora priznati, a ne organi-
zacija kot celoto ali odtrganje
od plače za unijske prispevke.
Sploh: kompanija je in osta-
ne boss. Organizacija nas delav-
cev pa je dvomljiva v vseh ozi-
rih, ako ni moči, da se prisili
nasprotno delujoče delavce.Mr. Olson je posredovalec
med delavci in kompanijo in bo
prišel nazaj v Bellingham, da se
izvoli delavski odbor, ki bo na
rudarje zastopal pri družbi.Kaj bo iz vsega tega, ne vem,
vem samo eno, in to je: vse to
slepomišenje ne bo rešilo sploš-
nega propadanja. Nov sistem
mora priti in tudi bo. — Profitni
sistem mora zginiti. Če pošta
lahko izhaja, ki vozi pismo za
pet centov čez pol sveta in če so
zvezane vse države na svetu za
prevažanje pošte, zakaj potem
ne bi moglo biti isto s hrano, ob-
leko, kurjavo in stanovanjskim
materialom? Zakaj in čemu pro-
fit? Saj človek ima samo en že-
lodec in živi samo gotovo dobo.
Profit je bolezen ali tur na člo-
veški koži. Ta tur se mora izre-
zati ali izžgati. Ta operacija je pa
nemogoča toliko časa, dokler ob-
stoji privatna ali individualna
lastnina. Privatna lastnina pa je
mogoča toliko časa, dokler je
trg za njo, trg ali market je pa
mogoče le, ako ima narod denar
in končno: ako narod dela, ima
denar.Tukaj torej je tista zagozda
in nihče ne ve kako in kdaj se
bo to vprašanje rešilo. V naj-
bolj civiliziranih državah je se-
daj vprašanje: kako izenačiti de-
lo in kapital? V Evropi so se for-
mirale razne politične grupe in,
kot vse kaže, so falirale. Tukaj
v Ameriki je pa stroj tisto, ki je
postavil gospodarske razmere na
glavo mesto na noge. Stroj o-
mogoča ceneno produkcijo, obenem
pa uničuje trg. To je tista za-
gozda. Rešiti ta problem je
mogoče le inteligentnemu in iz-
obraženemu narodu. Fanatik ka-
tere koli baže ne bo tega rešil. V
Ameriki se ravno sedaj priprav-
ljajo razne napredne neodvisne
grupe za prihodno zakonodajo.
Razni odlični politični voditelji
in menda sam predsednik vidi,da se bo moralo podvzeti nekaj,
kar bo omogočilo rešitev. Oni vi-
dijo prav dobro, da druge poti
ni, razen socialistične. Oni tudi
vedo, da narod jako malo ve, kaj
je socializem in zato se izogiba-
jo te besede, pa pravijo po ame-
riško: Independent!Tudi med našim narodom je
mnogo takih, ki sicer čitajo na-
predne knjige in časnike, pa
vendar še niso na čistem glede
socializma, da ne govorimo o ti-
stih Slovencih, ki sploh malo ali
nič naprednega ne čitajo. Zato
naj mi bo dovoljeno, da malo o-
pišem, kaj jaz mislim, a ne učim
nikogar.Najprej moram povedati, da
socializem ni fanatizem ali ka-
ka domišljija. Socializem stremi
na znanstveni podlagi za izbolj-
šanje človeške družbe. Beseda
"socializem" izvira iz latinščine,
kakor mnogo drugih besed, ki
jih slišimo vsak dan, in pomeni
družbo, družabnik ali drug. Mo-
go Slovencev miali, da socializem
pomeni biti nevernik in zato je
proti veri, kar je povsem napa-
čno. Socializem nima z vero prav-
ni opravi, pač pa so zagovorniki
vseh ver proti socializmu iz
enostavnega razloga, ker ta dva
nazora ne gresta skupaj, namreč
znanost in fanatizem ali dogma.
Ako si eno, ne moreš biti drugo.
Z drugo besedo: oni, ki se bri-
ga za izboljšanje človeške druž-
be na tem svetu, mu je malo mar
kaj bo na "onem svetu", ker
sploh ne verjame oziroma se ne
briga za neki "drugi svet". Ve,
da je ta "drugi svet" le izrodek
bolnih možganov, slepilo za last-
no korist. Če torej si za to, da se
izboljša in preuredi ekonomski
red tako, da bomo vsi ljudje už-
ivali sadove dela po možnosti, si
socialist, četudi ne podpiraš
gmotno. Če k maši ne hodiš in
ne veruješ nekaj, zato še nisi so-
cialist.Kdaj se je socializem začel in
kakšen program ima, tega ne
morem natanko povedati. Če ho-
češ izvedeti, piši po knjižico soc.
upravi in tam boš izvedel. Re-
čem le to: socializem ali njega
program zahteva ono, kar je v
tem času in v teh razmerah mo-
goče v kraju kjer se nahaja, kaj-
ti povsod so različna vprašanja
v različnih razmerah. Nekaj,
kar je mogoče v Ameriki, ni mo-
goče v starem kraju. Začel se
pa je menda odkar se človek za-
veda svojega človeškega dostoi-
anstva. O Kristu pravijo neka-
teri, da je bil socialist po svojih
delih, ne po imenu.V Ameriki, v deželi stroja,
zahteva socializem odpravo pro-
fita, tako tudi drugod. Po socia-
lističnih naukih je profit glavno
zlo. Nadalje zahteva podražlje-
nje vseh strojev itd. Kar je in
more biti najboljšje v tem času
in v teh razmerah, to hoče so-
cializem: izboljšanje življenjskih
pogojev za vse ljudi. Ni res, da
socialisti hočejo deliti. Ni ta-
kega. Ravno nasprotno: več
skupnega na praktično znanstve-
ni podlagi. Vem, da ste radoved-
ni: Kdo bo pa profit odpravil,
ko ga pa vsi ljudje podpiramo?
Saj ravno to je ono, kar sam ne
verujem. Verujem pa, da se bo
sam udušil iz enostavnega raz-
loga, ker ga ne bo. Kdor hoče
delati profit, mora imeti trg, o-
jemalce in — teh je zmiraj manj.
Vlada je letos potrošila "nekaj"
bilijonov, ki ne bodo nikdar pla-
čani. In vnaprej kaže isto: več
posojila in plačal ne bo nihče.
Z drugo besedo: bankrot je ne-
izogiben. Kaj potem? Jaz ne
vem. — Saj ravno to je vzrok,
da sem napisal ta dopis: da se
učimo, da čitamo in pred vsem,
da damo našim otrokom potreb-
nega poduka in da vzgojimo bo-
ritelje za pravicoČe bi jaz bil kapitalist, bi pi-
sal in govoril za socializem. Ču-
do se bo komu zdelo, ali vendar
ne more biti drugače. To, kar se
danes godi po svetu, ni drugega
kot blaznost na vseh krajih. De-
lavcu ne dajo več "plače", ampak
mu utrjajo kjer le morejo in
vendar so baš te delavske pla-
če ono, kar se imenuje kupna
moč — trg, business. Čim več de-
lavcev prejme, boljji je trg, večji
profit in cena delnicam (stocks)
gre gor. Kljub temu zmanjšuje
je meze kjer morejo; pa ne po-
mislijo, da s tem sami sebe (si-
stem) uničujejo. Tisti dolar, ki
ga delavec prejme, ga ne sne, ga
da naprej, kar pomeni business.Recimo, da bi nam dali samo
25c na dan. S tem ne bi samo
delavec trpel, ampak vsa de-
žela in business najbolj in pokalo
bi na newyorški borzi. Ne go-
vorite in ne pišite, da je delavec
ubog, da mu je treba pomagati,
da ga je treba preživeti in vse
te hinavske dobroteljske. Le
recite: "Daj delavcu zato, da bo-
mo imeli kaj biznesa!"Tudi ne odobravam pretirane
simpatije z delavci, kakor da so
delavci odvisni od kapitala. To
ni res. Delavec ni samo delavec,
on je kupec in kapital sloni na
kupcu, drugače pade cena, če ni
kupeca. Mi praktični Američani
gremo za businessom in zato,
edino zato, odobravamo več pla-
če za delavce. K vragu z delavci
in njihovimi družinami, ako bi
oni ne bili obenem tudi "market",
bi rekel, če bi bil kapitalist. In
ne samo to. "Delavska masa je
tudi dober gnojitelj dolarja. De-
lavstvo je dragocena črna redi-
na zemlja za množenje in debe-
ljenje svetega \$. Zato mi kap-
italisti moramo čim več mogoče
posejati dolarjev v to redilno
zemljo."Prav gotovo bi mi moji pri-
jatelji kapitalisti hitro oporeka-
li, češ, da hočem izenačiti svet
in s tem nehoti in nevede ustva-
riti nekaj, kar bi bilo z njih
principom v nasprotju. Gotovo
bi jim zopet povedal in jih vpra-
šal: "Gospodje, ako je temu ta-
ko, da se ne moremo izogniti
prihajajočemu valu in neizbežni
katastrofi, kaj boste storili? Sa-
momor? Mislim, da ne, če smo
pri zdravi pameti. Mi se mora-
mo sprijazniti s tem kar pride,
kar se ne da odvrniti."Gotovo je, da se danes vse in
povsod preroka zaradi načina, ki
naj pride. Kot izgleda, ta način
ali forma novega gospodarstva
ali uredbe ima toliko imen, da
vse kaže, da bo tudi v Ameriki
prišlo to, kar je v Evropi: pob-
ljanje radi imena! Blaznost vse-
povsod!

Geo Gornik, 493.

Kratko poročilo zastopnika

Sharon, Pa. — Po enoteden-
skih počitnicah sem se podal dne
28. julija spet na potovanje. Pri-
šedši v Pittsburgh, sem takoj
presedel na poulično, ki me je pe-
ljala na Cheswick, kjer sem se
najprej ustavil pri prijatelju go-
stilničarju Antonu Klemenčiču,
da se po dolgem potovanju malo
okrepčam.Tone je bil nekam zaspan. Po-
vedal mi je, da so prejšnji večer
imeli veselico in da je le malo
spal. Vprašal me je, kam sem
namenjen. Povedal sem mu, da
grem v naselbino Harwick, pa je
rekel, da me bo on tja peljal.
Odstranil sem se le za hip, pa ga
je medtem že spanec premagal.
Pustili smo ga, ker je tako sla-
do spal, njegovo mesto pa je za-
vzela njegova žena in me peljala
na Harwick. Že med potjo sem
izvedel, da dotičnih oseb, ki sem
jih želel obiskati, ni doma. Se-
veda sva se takoj vrnila, potem
sem pa nadaljeval pot na Oak-
mont, kjer sem že pri prvi hiši
dobil novega celoletnega naročni-
ka, Anton Kaus in rojakinja Da-
les pa sta ponovila naročnino, za-
kar se vsem skupaj iskreno za-
hvaljujem, posebno pa še Kle-
menčičevi soprogi za uslugo.Na 1. avgusta sem se podal na
Claridge, kjer sem spet dobil no-
vo naročnino na dnevnik Prosveta,
nekateri so pa naročnino po-
novili. Prišel sem do Franka Jaz-
beca, ki je baš takrat bil na le-
stvi pri Likarjevih, pa se je ta-
koj udal in ponovil polletno na-
ročnino. Iskrena zahvala vsem!
Likarjeva soproga me je opomni-
la na večerjo, ki mi je kaj do-
bro teknila. In šele takrat sem
se bil spomnil, da sem pozabil na
zajtrk in kosilo. Na vse sem po-
zabil, le da sem nove naročnike
dobil.

Anton Zidanšek.

Delo, priganjstvo, vreme
piknikManville, N. J. — Dasi so
kajšnje delavske razmere
zanile; se dela noč in dan, pr-
njanstvo pa tako, da so začeli
šiši bossi že misliti, kako bi se
bavili biče. Toda tega ne znajo
ker imajo silno nizke plače. In
gospodin Morgan tudi ni
še ni dovolj bogat, da bi to
ril. Ne vem, kdaj se bo to
lo, kakor pa vse izgleda, ka-
kajti ljudi, ki gledajo za
je toliko, da se vse tare. E-
pa vpijejo, kako so lahki
v "šapah".Nikakor ne morem raz-
te uganke, da je delavstvo
do 45. leta, potem pa ka-
krat nima več nobene na-
za kamenje razbijati ter s-
in lopato delat je pa dobe-
72 letni starček, ki ga
vsak dan. Preljuba Am-
kam si prišla?!Pa še par vrstic o vrem-
letini. Dežja smo še neka-
li, vročina pa je nezno-
na sem pazil, če bo dne-
ja lepo ali bo dež. Bilo je
9. julija. Tega dne je
sveti Primož usejal gobe
gobe niso vzkile in za en-
bo nič. Bezeg pa je lepo
Pa kaj pomaga, ko so na-
vablivo cvetje Italijani
kali. In spet bo naš nar-
krajšan na dobrem cvetju
bomo ostali brez bezgovca
in brez gob. Samo še s k-
si pravično delimo. Zato b-
naši prijazni dolinici
marjeva dolina" ali po ar-
"Mosquito Valley".Leto se nagiba proti
Kakor vidim, vse rože in
polagoma venejo in gineva-
da naša cvetoča roža, ki
cvete, v zimi in poletju,
no radostna. Naše društv-
reč, ki se imenuje "Cvet-
za" in ki nosi številko 687
je na juljski seji sklen-
praznuje svojo 5. letnico
avgusta na Gresovi farmi
mače Rogalskijevi farmi.
kuje se velika udeležba
strani. Mi pa bomo poskr-
bo za naše številne goste
setnike vsega dovolj, tak-
bodo med nami lepo za-
počutili domači med do-
Na veselo svidenje dne-
gusta!

Louis Miklačić, ta

Prispevki za cvetice

Sheboygan, Wis. — Za-
ce žrtvi Kohlerjevih pob-
mladem delavcu Lee W.
du, so darovali sledeči ro-
- F. Fale je daroval \$1;
so prispevali sledeči: J.
M. Pavel, M. Rezel, M.
W. Skube in F. Ribich;
J. Mušič, J. Modic, J. P.
A. Perme ter G. Pistot
Skupaj \$3.05. Nabral po-
Leo Milos

Unije v Washington

H Johnsonu

Zahtevajo, da drži roke
vseh stavk, dokler ni re-
čaj Johna DonovanaWashington. — (FP)
je v tem mestu so na
konferenci sprejele resol-
kateri zahtevajo, da
NRA Hugh Johnson dr-
proč od vseh stavk, dokle-
šena zadeva Johna Do-
predsednika unije uslu-
NRA.On je bil odslavljen ra-
skih aktivnosti, po zatro-
lavskih voditeljev in
drugih oseb, po zatro-
sona pa radi — nepo-
predpostavljanim. Vseka-
bil odslavljen vsled tega,
protestiral proti odslavl-
uslužbenke.Vseunijska konferenca
di proti nadaljnjemu zav-
nju te zadeve po vladnem
skem odboru. Zaslisanje
vršiti v petek, 10. avgust
pogojem, če bo navzoč Jo-
Donovana bosta zagovarja-
odvetnika federacije vlad-
službenec. On je bil od-
na sličen način kakor tise-
lavcev, ki so smatrali, da
pod "novim dealom" prav-
organizacije in unijskih
nosti.Naročite Mladinski
najboljši mesečnik za
vensko mladino!

—Federated Pictures.

Nove vrste kazen v Arizoni za jetnike, ki jih prevažajo:
železna kletka, v kateri žive jetniki po več dni ob samem kruhu
in vodi.

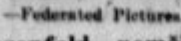
...mostu nena-
...pod vodo. Njegove-
...suo sinu.

Iz stayke - Sentlu Wash:

spodarskem posloplju sredi noči. Prihiti! so sosedje in gasilci, ki pa niso mogli z motorko ničesar opraviti, ker ni bilo vode. Vnelo se je tudi stanovanjsko poslopje ter je vsa domačija pogorela do tal. Gasilci so ubrali sosedne hiše pred ognjem, a ostati so morali na pogorišču do drugega dne opoldne. Gospodar je domačijo zavaroval za 40.000 Din, vendar pa bi moral ravno te dni plačati zadnji obrok zavarovalnega prispevka. Pred nekaj dnevi se je vrnila v domovino iz Amerike na obisk gospodarjeva sestra, in če je plačala prispevek: ni znano. Če ga ni, ne bo dobil posestnik nobene zavarovalnine. O požaru, ki je povzročil najmanj 50.000 Din škode, sumijo,

Glasovite so bile tudi pojedinice, ki jih je priredil na račun dispozicijskega fonda svoje vlade v časih, ko so listi poročali o lakoti v Rusiji. Res, rusko prebivalstvo je večkrat stradalo, a njegov diplomatski zastopnik v Parizu je živel v takšnem izobilju, da je še druge vedel k svoji

Porodničarji so doslej vedno trdili, da lajšanje bolečin pri porodu škoduje materi in otroku. Aparat dr. Miniotta pa celo jača materine moči in povzroči, da se porodnica po porodu boljše počuti kakor pred njim. Naprava sama na sebi je preprosta in se navadi z njo ravnati vsaka babica. Londonski "Evening Standard" poroča, da so si aparaturo nabavile že vse londonske porodničnice, kar je gotovo dober znak za otrogoročilo.

Rudarji prejeli zaostalo plačo
Pocatello, Ida. — Sunshine Coal kompanija je bila po pokrajinskem delavskem odboru prisiljena, da je rudarjem izplačala zaostalo plačo. Družba se namreč ni zmenila za pravilnik, ko je stopil v veljavo petdnevnik in zvišanje merd. Odbor je odločil, da se mora družba držati pravilnika od prvega dneva njegove veljavnosti.

Iz stavke v Seattlu, Wash.: Pristanišni delavci so vztrajali v boju za svoje pravice do zadnjega. Na sliki je videti poncipirani napad na piketne vrste.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

— Vi dobro veste, da ne moremo sprejeti vaše nove tarife... Očitajo nam, da slabo podpiramo. Res, da ne žrtvujemo temu delu dovolj potrebnega časa. A če bi mu ga žrtvovali, bi bil naš zaslužek še manjši, in če že zdaj ne zadostuje za življenje, bi se tako vse končalo, vse bi nas ugonobilo. Bolje nas plačajte, pa bomo bolje podstavljali, pa bomo uporabljali za podporje dovolj časa, namestu da hitimo kopat, ker se nam edino to delo izplača. Drugega sporazuma ni, nego da je treba delo plačati, če naj bo opravljeno... Kaj pa ste si vi izmislili namestu tega? Vidite, reč, ki nam ne more iti v glavo! Znižate ceno za hunt, potem pa hočete nadomestiti to znižanje s tem, da plačate podporje posebej. Tudi če bi bilo vse to res, bi bili še vedno okradeni, kajti podporje bi nam jemalo zmerom več časa. A tisto, kar nas tako jezi, je, da to niti res ni. Družba nam ničesar ne vrača, samo dva centima vtakne pri vsakem hunt v svojo malho. Tako je!

— Da, da, res je, so mrmrali ostali odpolanci, ko so videli, da je gospod Hennebeau jezo zamahnil, kakor bi hotel govornika prekiniti.

A Maheu sam je odrezal ravnatelju besedo. Zdal se je izprožilo, besedo so mu tekla kar same. Za hip je samega sebe ves iznenaden poslušal, kakor bi govoril iz njega tujec. Te reči so se mu nakopičile v prsih, reči, za katere niti sam ni vedel, da so v njem, in ki so mu vrtele iz polnega srca. Govoril je o bedi vseh, trdem delu, pasjem življenju, ženi in otrocih, kričeh doma od gladi. Omenil je zadnjo obupno plačo, smešne polmesečne zaslužke, in še te požro globe in praznovanja, da jih človek solzan nosi družinam. Kaj so mar sklenili, da jih ugonobe?

— Torej, gospod ravnatelj, je zaključil, prišli smo vam povedat, da, če že moramo za vsako ceno poginiti, potem rajši poginemo v brezdelnosti. Pri tem bo napor manjši... Zapustili smo jame in se povrno vanje le, če sprejme družba naše pogoje. Ona hoče znižati ceno za hunt, plačati podporje zase. Mi pa zahtevamo, da ostane vse pri starem, in zahtevamo še, da nam da pet centimov več za hunt... Zdal se je na vas, da pokažete, ali ste za pravico in za delo.

Med rudarji so se začeli glasovi.

— Tako je... Povedal je, kar mi vai mislimo... Zahtevamo samo, kar nam po pravici gre.

Ne da bi govorili, so drugi kimaje pritrjevali. Razkošna sobana je izginila s svojim zlatom in svojimi vezeninami, s svojimi skrivnostno nakopičenimi starinami; niti preprog niso več čutili, ki so jih teptali s težko obutvijo.

— Dajte vendar, da vam odgovorim, je naposled zavpil gospod Hennebeau, ki se je razjezil. Predvsem ni res, da zasluži družba po dva centina od voza... Kar izračunajmo.

Nato so se prerekali sem in tja. Da bi jih razdvojili, je ravnatelj zastavil vprašanje Pieronu, ki se je bil potuhnil za drugimi in je zdaj nekaj jecjal. V nasprotju z njim je bil Levaque na čelu najbolj srboritih ter je govoril vse križem in trdil reči, ki jih ni razumel. Glasno mrmranje se je izgubljalo med tapetami v gorkoti rastlinjaka.

— Če boste govorili vsi hkratu, se je oglasil gospod Hennebeau, se ne bomo nikdar sporazumeli.

Spet se mu je povrnil mir, stroga vljudnost brez rezkosti kot poslovnemu človeku, ki je dobil svoje navodilo in ga zna tako uveljaviti, da ga ljudje vpoštevajo. Že po prvih besedah ni odmaknil pogleda od Stefana in je poskušal, da bi ga izvil iz molka, ki se je bil mladenič vanj odel. Opustil je torej prerekanje zaradi tistih dveh centimov ter naglo razširil vprašanje.

R. Auernheimer:

PESNIK

(Nadaljevanje in konec.)

V jedilnici solnograškega kolodvora, pol ure pred odhodom vlaka, je ugledala svojega heroja. Takoj je bila razočarana, kakor je to vedno, kadar si kako znamenitost pobliže ogleda. Sicer je bila glava s pahljasto prirezo rjavo brado, ki je namenoma spominjala na Daudeta, prav ista kakor na sliki — razumljivo deset let starejša. A Matilda si je k tej glavi predstavljala veliko in vitko moško postavo, pesnik pa je bil mal in debel. Bil je celo trebusast. Gospodična Matilda se je zgrozila, ko je opazila, da ta slavilni erotiker poseduje trebušek.

Prestrašeno ga je opazovala, kako je gospodovito naročeval, nervozno posegel po časopisu in, ko je bliskovito pregledal gledališka in umetniška poročila, časopis zopet zehaje odložil. Nato se je ozrl po dvorani, iščeč kakega razvedrila in nenadoma je Matilda občutila, kako se mu je pogled zaustavil na njej. Bil je prodorni pesniški pogled črnih oči, in vztrepetala je, ko jo

— Ne, kar priznajte resnico: vi ubogate zaničevanja vredne izzivače. Nekakšna kuga se je zdaj razpasla nad vsemi delavci in kviri najboljše med njimi... O, ni treba, da bi se mi kdorkoli izpovedoval, dobro vidim, da so vas izpremenili, vas, ki ste bili nekoč tako trezni. Kajne, da so vam obljubili več masla ko kruha, rekli so vam, da ste zdaj vi na vrsti, da postanete gospodarji. Skratka: spravljajo vas v tisto prekrasno Internacionalo, v tisto armado razbojnikov, ki sanjarijo, da bodo uničili družbo...

Zdal pa je posegel Stefan vmes.

— Motite se, gospod ravnatelj. Niti en montsoujski premogar se ji še ni priključil. A če jih bodo silili vanjo, se ji bodo priključili vsi rudniki. To je odvisno od rudniške družbe...

Ta trenotek se je vnela med gospodom Hennebeaum in njim borba, kakor bi drugih rudarjev ne bilo več tu.

— Družba je tem ljudem rednica, in če jo ogražate, ravnote napak. Letos je izdala tri sto tisoč frankov za gradnjo delavskih kolonij, ki ji ne donajajo niti dveh odstotkov, da ne govorim niti o pokojninah, ki jih plačuje, niti o premoži niti o zdravilih, ki jih deli... Ali ne bi bilo bolje, če bi vi, ki se mi zdite pametni in ki ste že v nekaj mesecih postali eden naših najuporabnejših delavcev, rajši širili te reanice, kakor da se sami upropščate, ko se družite z ljudmi, ki so na slabem glasu? Da, govorim o Rasseneurju, s katerim smo se morali razstati, da smo rešili naše rudnike socialistične kuge... Zmerom vas vidijo pri njem in prav gotovo vas je on napotil, da ste ustanovili tisto pomožno blagajno, ki bi jo rade volje dopustili, če bi bila le hranilnica, toda v njej čutimo orožje zoper nas, rezervni sklad za kritje vojnih izdatkov. Kar se tega tiče, moram pripomniti, da hoče imeti rudniška družba nadzorstvo nad to blagajno.

Stefan je pustil, da je govoril, gledal ga je naravnost v oči, a ustnice so mu od razburjenja malce trepetale. Nasmehnil se je tem zadnjim besedam in naravnost odgovoril:

— To je torej nova zahteva, kajti doslej, gospod ravnatelj, se niste izjavili, da si pridružujete to nadzorstvo... Žal pa je naša želja, da se družba čim manj vtika v naše reči in namestu da igra vlogo rednice, naj se izkaže pravično kratko in malo tako, da nam da, kar nam pripada, zaslužek, ki nam ga odjeda. Ali je pošteno, da pusti pri vsaki krizi umirati svoje delavce od gladi zato, da reši delničarjem njihove dividende?... Gospod ravnatelj naj bi rajši priznal, da je novi način prikrito znižanje plač, in to se nam upira, kajti če hoče družba štediti, ravna zelo slabo, če štedi zgolj pri delavcih.

— A! Zdal smo pa tu! je vzkliknil gospod Hennebeau. Pričakoval sem to obdolžitev, da izmognemo ljudstvo, da živimo od njegovega znoja! Le kako morete govoriti take neumnosti, ki bi morali poznati ogromne nevarnosti, ki se jim izpostavlja kapital, naložen v industriji, v naših rudnikih na priliko? Danes stane popolnoma opremljen rudnik od sto petdeset tisoč do dva milijona frankov; in koliko truda je, če hoče človek, da se tolikšna vsota vsaj kolikor toliko obrestuje! Skoraj polovica rudniških družb v Franciji je prišla na kant... Sicer pa je bedasto očitati krutost tistim, ki uspevajo. Če trpijo njihovi delavci, trpijo tudi oni sami. Mar mislite, da družba v današnji stiski ni prav tako prizadeta, kakor ste vi. Ona ni gospodar plač, ravnanje se mora po konkurenci, če noče, da propade. Zabavljajte na dejstva, ne pa nanjo... Ampak vi nečete poslušati, vi nečete razumeti!

(Dalje prihodnjik.)

je zadel. Zbegano je pobesila glavo in ko je po nekaj minutah zopet pogledala kvišku, je opazila, da si je pesnik nadel monokel ter jo še vedno priznavalno in prijazno motril. Navidezno mu gotovo ni bila odvratna.

V kupeju je nato sklenila, da bo v Attnangu stopila pred svojega prijatelja ter mu priznala vso ono goljufijo s sliko lepe plavolaske. Bila je prepričana, da ji bo odpustil, ker je brunetka.

Najbrže ji je že odpustil, ker nenadoma so se odprla vrata kupeja in pesnik je vstopil, pozdravil ter ji sedel nasproti.

Gotovo jo je hotel spoznati — na poti k sestanku. S silo je zakrila smehljaj. "Kako me bo nagovoril?" si je mislila. Njemu pa rešitev tega problema navidezno ni delala nikake preglaivce.

Neprisiljeno, z ono pristo in neprisiljeno sigurnostjo, s katero nagovarjajo moške štridesetih let, je dejal: "Kam potujemo?"

"V Linz!" je hitro odgovorila.

"Stalno bivate tam?"

"Da," je lagala dalje.

"Lepo mesto je," je mnil pesnik. "Mnogo cerkva — zelo

dosti cerkva... Tudi lepo gledališče."

"O ja!"

In že je bil razgovor v teku. Znala je odgovarjati in pri tem razkrila neko gotovo omikanost. Spretno se je lokaliziral, določil njeno družabno in kulturno obzorje in previdno vprašal, kot povprašuje zdravnik, ko določuje diagnozo. Po preteku četrte ure je bila določena, diagnoza: dama, kateri se lahko predstavi s svojim polnim imenom. Imenoval ga je, navidezno površno, a s prečim pogledom.

"Pesnik?" je vprašala razburjeno.

"Pesnik!" se je blazirano nasmehnil.

Takoj je pričela govoriti o njegovih knjigah, katere je razumljivo vse prečitala. To ga ni presenetilo in je njeno navdušenost sprejel s ponižno brezbriznostjo. Ko je premolknila je vprašal: "Ste poročeni?"

Najbrže se mu je to dozdevalo precej važno. In ker so jo obdajale že tolike laži, je lagala dalje: "Da!"

"Kaj je vaš soprog?"

"Knjigovodja," je dejala otožno.

"Tudi on čita moje knjige?"

"On!" je rekla zaničljivo.

Čikška razstava: Miss Barbara Fagen v narodni noši indijanskega rodu Zapoeca v Mehiki.

Pesnik jo je zamišljeno motril, s poizvedujočim pogledom. Nato je prijel za roko: "Veste, koga me spominjate?"

"No?"

"Žene, ki mi je bila pred desetimi leti zelo ljuba."

"Kaj mi poveste! Menda vas že vsaka žena spominja kake druge?" je smeje poizvedovala in pri tem pokazala svoje lepe, bele zobke.

Odgovor mu je ugajal in njeni zobje tudi. "Gotovo!" je otožno smehljaje se pritrdil, "a to ni nič. Dvakrat ljubimo: V sedanjosti in v spominih." Po kratkem presledku je nadaljeval: "Da, pred desetimi leti! Bil sem še ubog in nepoznan takrat, a veliko bolj srečen... Njene lase imate in njene oči..."

"Bila je torej brunetka?"

"Izrazita brunetka!"

"Se dekle?"

"Ne, žena!"

Matilda se je nenadoma zamislila. Veseliti bi se morala, da mu ugaja, a ni si mogla prikrivati, da ga že sedaj, predno jo še pozna, goljufa na poti k sestanku, in celo dvojno: v sedanjosti in v spominih. Bilo je docela jasno, da pred desetimi leti ni ljubil samo plavolaske, marveč je bil zaljubljen še v črnolaso ženo.

Ostala je zamišljena, peklo jo je razočaranje, on pa je med tem dalje dvoril, diskretno in odlično, z mehikimi, toplimi, nevarnimi besedami, ki so tako dobro poznale vse skrite poti, ki vodijo v ženska srca, ker so jo že toliko in tolikokrat prehotile.

Ko je vlak zavozil na postajo, kjer sta imela sestanek, je nenadoma umolknil. Stopil je k oknu in gledal okoli.

"Imate morebiti sestanek?" je vprašala in obsedela.

Presenečen se je okrenil: "Kako to veste? Kdo vam je povedal?"

"Gospod, kakršen ste vi!"

Odstopil je od okna: "Vas to jezi?"

"Nikakor ne!... Samo, ako nameravate ugajati kaki ženi, tedaj vedite, vzbuditi ji morate prepričanje, da je edina — vsaj trenutno, ako že ne v spominih..."

Smehljaje je prijel njeno roko in jo poljubil. Še slednjš se je ozrl na peron. In ko ni bilo nikjer videti kake plavolaske, je z zavoso zagnil okno in rekel: "Saj ne izstopim. Prav briga me ono bedasto dekle!"

"Pripovedujte mi o tem bedastem dekletu!"

Ko je vlak drdral dalje, je pričel pripovedovati o njej, mali podeželski mladenki, iz katere se je norčeval, in bedasto dekle je verno poslušalo in je postajalo vedno bolj zamišljeno, tako, da so ji stopile solze v oči. A on tega ni opazil.

Ko je nato v Linzu izstopila, je seveda obljubila, da pride prihodnji teden na Dunaj in ga obišče.

Minila pa sta že dva tedna in ko se ni bilo glasu o njej, je pesnik zopet poiskal fotografijo plavolaske in dognal, da je ta obrazek neizrekljivo ljubeč in sladek. Nato je Matildi poslal nežno pisemce in prosil pojasnila, zakaj ni prišla na obljubljeni sestanek.

Po nekaj tednih je prispel odgovor v katerem je kratko in vljudno prosila pesnika, naj ji vrne pisma, zaročila se je namreč in v kratkem se poroči: nekoga knjigovodjo v Linzu. Naslednji dan je tudi prispel mal zavitek in na njem poleg naslova: "Vsebinska — pisma. Vrednost — 0."

Pesnik je bil užaljen.

Če se zemlja trese...

Riba, ki napoveduje potrese. — Zaščita plinovodov in vodovodov zmanjšuje nevarnosti

V boju za obvladanje narave so se človeku najdalje upirali potresi. Šele sedaj se je človek naučil graditi hiše, ki jih potres ne more zrušiti, in šele sedaj odkriva možnosti za napoved potresov, preden nastopajo.

V deželah, ki jih pogostoma zadenejo potresi, preizkušajo ta čas nov izum, hišo, ki je popolnoma neodvisna od tal. Nad običajnim temeljem je jeklena plast in pravi temelj je jeklena plošča. Med obema ploščama pa so kotalci, ki jim je namen premikati temelje v določeno smer, dočim se hiša sama ne premika. Hiša, ki stoji na takšnih temeljih in kotalcih, se lahko upira tudi najhujšim gibanjem tal.

Japonci so do danes gradili prave papirnat hišice, ki same na sebi niso povzročile posebnih nesreč, če jih je potres prevrnil. Polagoma so začeli graditi trdnjše hiše, a baš to je vodilo do velikih katastrof, kakor smo jih doživeli zaradi trdnega gradnje hiš ob najdenem potresu v Jokihami. V Mehiki gradijo spet hiše z meter debelimi zidovi in mislijo, da bi mogle zoprati najhujšim potresnim sunkom. Američani so gradili manjše jeklene hiše in so menili, da jim potres ne more ničesar več. Toda katastrofalni potres v Miamiu je dokazal, da te jeklene hiše ne zaležejo.

Sicer pa večina niso podirajoče se hiše, ki povzročijo ob potresih največ zla, kakor splošno in voda. Prve žrtve potresa so vedno plinske cevi in vodovodi. Razpoke v plinskih ceveh povzročajo na mnogih mestih istočasno požare, iz počenih vodovodov preplavi voda ceste in hiše še bolj podminira, še slabše pa je to, da zmanjka potem vode za gašenje nastalih požarov. Te glavne nevarnosti pa se dajo s primernimi gradbenimi načini plinovodov, vodovodov in z zaščito hiš pred požari gotovo odpraviti.

Najbolj sigurno pa bi bilo vse, kako, če bi znanost prišla kdaj tako daleč, da bi mogla potrese napovedovati ob pravem času, tako da bi se ljudje utegnili spraviti na varno. Danes pa, žal, nimamo še nobenega zanesljivega instrumenta, ki bi to nalogo vršil. Kar jih je najbolj občutljivih, jih že ne preveč nevarni sunki spravijo iz akcije, novejši izum magnetomotor deluje nekoliko zanesljivejše le v bližini potresnega središča. Veliko pa si obetajo japonski seizmologi od čudnih sposobnosti neke ribe, ki ji je znanstveno ime "parasil-wus asolus" in ki baje z največjo točnostjo napoveduje vsak potres davno pred njegovim pričetkom. Da so Japonci odkrili takšno napovedovalko, ni čisto neverjetno, saj imajo v potresnih zadevah in vseh, ki se sučejo okrog njih, med vsemi narodi na svetu največ prakse. Tam je vsakih 24 ur povprečno 1.6 potresa. Za srečo so to seveda večinoma potresi brez hudih posledic in jih lažki pretežno niti ne opazijo. Opazi jih pa omenjena riba; in sicer v naravi je neprecenljive vrednosti normalnem stanju živali in mirno v kakšnem ju. Nič je ne more spraviti iz te letargije. Opazovanja pa so pokazala, da riba pride v ribo nekoliko ur pred potresom nenadno življenjske iz svojega skrivališča, s krat, dvakrat okrog akse po nekoliko minutah brez moči v svoje skrivališče. Japonci so opazili, da je to vedenje posledica občutljivosti ribe za elektromagnetne motnje, ki se pojavijo v zemeljski skorji pred potresom.

Če je to res, potem čakujemo, da bodo vsi potresi postajali na svetu v kratkem opazovalnega meje tudi posebne posledice in to bo tudi njih narodje.

NOVA PUŠČAVA V Sahari

Klima in neumevanje d... podaljšujeta Sah...

Iz starih egiptskih k... vemo, da je imel tisti de... ki je danes znan pod Libijske puščave in na padni strani Nila, v d... nov znatno manjši znač... ve, kakor v naših časi... ozemlju so tedaj žive... rodovi, ki so bili tak... da so delali prav veli... vladarjem Egipta. V d... nastije so se ti rodovi... tako visoko, da so dali... lo vrsto vladarjev svoj...

Dokazano pa je tudi, dovi imeli za dom kamele, marveč konja je tedaj Sahara razširila vzhodu.

Danes se pojavljajo znaki puščavskega znač... ni smeri med Čadskim in reko Nigrom. Na se... ske kolonije Nigerije bolj poglablja 300 km pas, kjer je raslo v pre... sih grmičevje. Še pre... leti je bil ta del ozeml... čen. Čeprav ni bil vsek... vendar ni imel značaj... Pred vsem so doprin... spremembi klimatični... pripomogli pa so tudi... ki zaigrajo grmičevje... grmičevnati predeli z... prej spreminjajo v ste... pe pa nastaja puščava.

Britske oblasti si zdaj vajo, da bi zajele pre... tega ozemlja — puščav... morejo, delajo roko v ro... coskimi kolonialnimi o... dopovedujejo domačino... amejo pustošiti zemlje... jo, da se Sahara poveč...

Ali ste že naročili Pr... Mladinski list svojem... lju ali sorodniku v d... To je edini dar trajne... ki ga za mal denar lah... te svojcem v domovine...

Dr. Weena, Successor
HAYES DEN
OFFICE
Mrs. — 438 A. M. to 5:30
Tel. Harrison 5111
Consistently Low Price
326 S. STATE
Opposite Davis Store, 26

Tam se dobe na željo tudi vsa ustrezna pojava...

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČL... S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA... V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, enolično delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.